

MỘT SỐ GIẢI PHÁP TĂNG CƯỜNG HỢP TÁC ĐẢM BẢO AN NINH BIÊN GIỚI ĐẤT LIỀN VIỆT NAM - CAMPUCHIA

ĐỖ THỊ THANH BÌNH*
BÙI NAM KHÁNH**

Tóm tắt: *Tuyến biên giới đất liền Việt Nam - Campuchia dài 1.137 km, chạy qua 10 tỉnh của Việt Nam và 09 tỉnh của Campuchia. Đây là khu vực gắn liền với an ninh hai vùng chiến lược của Việt Nam là Tây Nguyên và Tây Nam Bộ. Do vậy, việc đảm bảo an ninh biên giới, đặc biệt là hợp tác với Campuchia trong lĩnh vực này luôn được Việt Nam quan tâm. Bài viết khái quát thực trạng hợp tác đảm bảo an ninh biên giới đất liền giữa Việt Nam và Campuchia từ năm 2005 đến nay, đồng thời đề xuất một số giải pháp nhằm thúc đẩy hợp tác giữa hai nước trong vấn đề này trong thời gian tới.*

Từ khóa: *Việt Nam, Campuchia, hợp tác an ninh, biên giới đất liền.*

1. Hợp tác giữa Việt Nam và Campuchia trong đảm bảo an ninh tuyến biên giới đất liền từ năm 2005 đến nay

Đấu tranh chống lại các hoạt động phá hoại công tác hoạch định đường biên giới đất liền

Thực hiện các thỏa thuận có liên quan đến công tác hoạch định đường biên giới đất liền, tính đến tháng 4/2017, hai nước đã hoàn thành khoảng 84% khối lượng công việc phân giới cắm mốc (PGCM) trên thực địa. Trong đó, phân giới được khoảng 929/1.137 km đường biên giới (đạt khoảng 81,7%), xây dựng 314/371 cột mốc chính (đạt 84,6%), xác định được 260/314 vị trí

mốc (đạt 84,1%)⁽¹⁾, trong đó đã cắm được cột mốc ở hầu hết các vị trí quan trọng như các cửa khẩu, nơi có đường giao thông cắt qua biên giới, nơi tập trung đông dân cư, đặc biệt đã cắm được cột mốc ở điểm đầu và điểm cuối của biên giới đất liền. Hai bên đã quy thuộc được 111 cồn bãi, trong đó có 43 cồn bãi thuộc Việt Nam, 68 cồn bãi thuộc Campuchia⁽²⁾; hoàn thành việc hoán đổi các diện tích quản lý vượt quá sang nhau theo MOU và áp dụng mô hình MOU tại 06 cặp tỉnh⁽³⁾. Mặc dù vậy, công tác PCM vẫn chưa hoàn thành theo đúng kế hoạch hai bên đặt ra. Có nhiều nguyên nhân dẫn đến tình trạng này, trong đó có các hoạt động phá hoại công tác PGCM của một số lực lượng thù địch ở Campuchia.

* TS. Đỗ Thị Thanh Bình, ** Bùi Nam Khánh, Học viện Ngoại giao

Để đấu tranh chống lại các hoạt động phá hoại công tác PGCM, trong thời gian qua, hai bên tiếp tục đẩy mạnh hoạt động tuyên truyền về kết quả PGCM và ý nghĩa của đường biên giới hòa bình, ổn định giữa hai quốc gia. Việt Nam và Campuchia khẳng định nguyên tắc không cho phép lực lượng thù địch dùng lãnh thổ của nước này để chống phá nước kia trong các cuộc gặp gỡ, các hội nghị, hội thảo đa phương, song phương và trong các văn bản được ký kết. Các lực lượng chức năng Việt Nam và Campuchia, nhất là lực lượng biên phòng, công an đã làm tốt công tác phối hợp trao đổi kinh nghiệm, trao đổi thông tin, tuần tra bảo vệ, kiểm soát chặt chẽ việc qua lại biên giới, kịp thời phát hiện và ngăn chặn hoạt động xâm nhập vào nội địa tiến hành các hoạt động chống phá của các thế lực thù địch, hỗ trợ tích cực trong công tác PGCM bảo đảm theo kế hoạch của Chính phủ hai nước. Hai bên tiếp tục tăng cường hợp tác, trao đổi thông tin liên quan các hoạt động phá hoại công tác PGCM của các thế lực thù địch qua các diễn đàn, tổ chức như Bộ Ngoại giao, Bộ Công an/Bộ Nội vụ, cơ quan an ninh, cảnh sát. Đồng thời, hai nước đã phối hợp xây dựng hàng trăm kế hoạch đấu tranh với hoạt động, bóc gỡ mạng lưới của các tổ chức phản động tại khu vực biên giới.

Đấu tranh phòng chống các loại tội phạm xuyên biên giới

Chính phủ Việt Nam và Campuchia, cũng như chính quyền địa phương có chung đường biên giới đã ký kết nhiều văn bản hợp tác trong đấu tranh phòng chống các loại tội phạm⁽⁴⁾. Từ năm 2010, trong khuôn khổ Dự án Quan hệ đối tác giữa các cơ quan thực thi pháp luật trong công tác

phòng, chống tội phạm có tổ chức xuyên quốc gia (Dự án PATROL), các văn phòng liên lạc qua biên giới Việt Nam - Campuchia đã mở rộng, bổ sung chức năng, nhiệm vụ hợp tác đấu tranh phòng, chống tội phạm có tổ chức xuyên quốc gia (tội phạm mua bán người, môi trường, động vật hoang dã, lâm sản, di cư trái phép, rác thải độc hại qua biên giới). Từ năm 2010 đến năm 2015, Việt Nam và Campuchia đã hợp tác bắt giữ hàng nghìn vụ với hơn 20.000 đối tượng xuất nhập cảnh trái phép (gần 50% là qua các cửa khẩu để sang Campuchia đánh bạc, đá gà), tội phạm ma túy, buôn bán phụ nữ, trẻ em và buôn lậu qua tuyến biên giới (chủ yếu buôn lậu xăng, dầu, vàng, gỗ, các sản phẩm từ gỗ, đồ điện tử...)⁽⁵⁾. Chỉ tính riêng trong 6 tháng đầu năm 2017, hai nước đã hợp tác bắt giữ 63 vụ với 223 đối tượng xuất nhập cảnh trái phép, xử lý 5 vụ với 10 đối tượng buôn bán, vận chuyển ma túy, phối hợp bắt 19 vụ 27 đối tượng vận chuyển hàng hóa không hóa đơn chứng từ qua biên giới⁽⁶⁾.

Mặc dù đã đạt được những thành tựu như trên nhưng hợp tác đảm bảo an ninh biên giới đất liền giữa hai nước trong thời gian qua vẫn còn những hạn chế, thách thức cần phải giải quyết.

Thứ nhất, xuất hiện ngày càng nhiều và có dấu hiệu phức tạp hơn các vụ phá hoại cột mốc và công tác PGCM

Từ năm 2005 đến nay, các vụ việc phá hoại cột mốc, cọc dấu có dấu hiệu gia tăng về số lượng và mức độ. Nếu như trước năm 2010, chỉ có một vài vụ phá hoại cột mốc, cọc dấu trong năm và dừng lại ở việc đánh đổ, phá vỡ kết cấu cột mốc, dấu mốc thì những năm gần đây, mỗi năm có hơn chục

vụ việc xảy ra với các mức độ lớn hơn như nhỏ, di chuyển, phá vỡ hoàn toàn cột mốc, dấu mốc⁽⁷⁾. Một số vụ như: Ngày 25/10/2009, ông Sam Rainsy (lãnh tụ Đảng Cứu nước Campuchia (CNRP) sau này) đã tới khu vực đang PGCM giữa tỉnh Long An và tỉnh Svay Rieng, nhổ sáu cọc dấu tạm thời xác định vị trí mốc 185 mang về Phnom Penh⁽⁸⁾. Vụ phá hoại cột mốc biên giới 110.3 đêm 24 rạng sáng 25/7/2015 (cột mốc bị phá vỡ hoàn toàn). Ngày 31/8/2015, Cảnh sát biên phòng tại khu vực xã Da, huyện Memot, tỉnh Tbong Khmum, Campuchia đã phát hiện ba người đàn ông có hành vi phá hoại cột mốc biên giới 110.1 (nằm giữa cột mốc 110 và 111)⁽⁹⁾. Ngày 28/6/2015, Đảng CNRP đã tổ chức một đoàn gồm 300 người, bao gồm cả một số sư sãi, đến khu vực cột mốc 203 giáp ranh giữa xã Thlok, huyện Kam Pong Ro, tỉnh Svay Rieng và xã Bình Hòa, huyện Mộc Hóa, tỉnh Long An để gây rối, dẫn đến xô xát làm 07 người Việt và người Campuchia bị thương⁽¹⁰⁾. Ngày 19/7/2015, 02 nghị sỹ thuộc CNRP là Riel Khemrin và Um Sam An đã tập hợp 2.000 người kéo đến khu vực cột mốc số 202, 203 để gây rối, phá hoại các cột mốc và công tác PGCM.

Thứ hai, các loại tội phạm, nhất là tội phạm xuyên quốc gia xuất hiện ngày càng nhiều

Một thực tế là tuyến biên giới giữa hai nước dài 1.137 km, tiếp giáp 10 tỉnh của Việt Nam với 09 tỉnh của Campuchia, toàn tuyến có 151 chợ biên giới và các khu kinh tế cửa khẩu, với đặc điểm địa hình sông ngòi chằng chịt, giao thông qua lại giữa hai nước thuận tiện, là điều kiện thuận lợi để các loại tội phạm, nhất là tội phạm ma túy,

buôn lậu, vượt biên trái phép... phát triển. Trong những năm gần đây, các loại tội phạm ở đây đã gia tăng nhanh về số lượng và mức độ, xuất hiện ngày càng nhiều các tội phạm có sử dụng các loại vũ khí quân dụng, các loại tội phạm xuyên quốc gia. Tuy nhiên, do hạn chế, thiếu sót trong chia sẻ thông tin, phối hợp mà các loại tội phạm này tiếp tục trở thành mối đe dọa lớn, ảnh hưởng trực tiếp đến an ninh tuyến biên giới Việt Nam - Campuchia và lợi ích quốc gia của cả hai nước.

Thứ ba, công tác phối hợp giữa hai nước, các địa phương hai nước trong công tác tuyên truyền, phối hợp chia sẻ thông tin chưa chặt chẽ, đồng bộ

Nội dung và hình thức thông tin tuyên truyền khá đa dạng và có nhiều đổi mới, nhưng sức thuyết phục chưa cao dẫn đến một bộ phận nhân dân, đặc biệt là trí thức, thanh niên, học sinh, sinh viên còn thiếu thông tin, nhận thức chưa đầy đủ và đúng đắn về tình hình biên giới, về những nỗ lực và kết quả của hai Chính phủ trong công tác PGCM, trong quản lý tuyến biên giới đất liền cũng như về mối quan hệ gắn bó, truyền thống của hai dân tộc. Nội dung tuyên truyền chưa được cập nhật thường xuyên, liên tục; các nghiên cứu chuyên sâu, thực sự thuyết phục về các vấn đề biên giới chưa nhiều. Việc chia sẻ thông tin của hai bên đôi lúc, đôi chỗ chưa kịp thời, nội dung thông tin chia sẻ còn hạn chế. Vì vậy, không ít trường hợp còn lúng túng, bị động, không phản ứng nhanh chóng và kịp thời định hướng dư luận trước những sự việc phức tạp, trước những thông tin sai lệch, thiếu thiện chí, gây mất ổn định tình hình biên giới.

2. Một số giải pháp thúc đẩy hợp tác đảm bảo an ninh tuyến biên giới đất liền Việt Nam - Campuchia thời gian tới

Thời gian tới, biên giới lãnh thổ sẽ tiếp tục là vấn đề “nhạy cảm” trong quan hệ Việt Nam - Campuchia và khó giải quyết do tiếp tục tồn tại một số bất đồng trong quan điểm của Việt Nam và Campuchia liên quan vấn đề biên giới, sự phụ thuộc vào tình hình chính trị nội bộ của Campuchia, sự chống phá của các thế lực thù địch. Trong bối cảnh “*tình trạng xâm phạm chủ quyền quốc gia, tranh chấp lãnh thổ và tài nguyên, xung đột sắc tộc, tôn giáo*” tiếp tục diễn ra gay gắt ở nhiều khu vực trên thế giới và “*tranh chấp lãnh thổ, chủ quyền biển, đảo trong khu vực và trên Biển Đông tiếp tục diễn ra gay gắt, phức tạp*” như Đảng ta nhận định tại Đại hội Đảng toàn quốc lần thứ XII⁽¹¹⁾, cùng với việc gia tăng ảnh hưởng của một số nước lớn ở Campuchia, thì vấn đề biên giới Việt Nam - Campuchia trở thành nguy cơ lớn nhất đối với lợi ích và an ninh quốc của Việt Nam trong tương lai, có thể tồn tại song song với nguy cơ tại Biển Đông. Tình hình trên, đòi hỏi các cơ quan chức năng cần phải nhận thức rõ thời cơ, thách thức, tham mưu Đảng, Nhà nước triển khai chính sách đối ngoại với Campuchia, tăng cường việc đảm bảo an ninh tuyến biên giới, cũng như hoàn thành PGCM giữa Việt Nam và Campuchia, trong đó tập trung vào một số giải pháp sau:

Một là chủ động, tăng cường công tác phối hợp với Campuchia nâng cao hiệu quả hợp tác trong đảm bảo an ninh tuyến

biên giới đất liền. Các cơ quan chức năng, địa phương hai nước cần tiếp tục phối hợp đẩy mạnh tuyên truyền, nâng cao nhận thức của nhân dân, nhất là khu vực vùng biên giới về ý nghĩa, tầm quan trọng của việc xây dựng đường biên giới hòa bình, hữu nghị, hợp tác cùng phát triển; ủng hộ các hoạt động gắn kết giữa nhân dân và chính quyền khu vực biên giới. Các cơ quan truyền thông, thông tấn, báo chí cần đẩy mạnh công tác thông tin đối ngoại về ý nghĩa công tác PGCM và xây dựng hệ thống mốc quốc gia hiện đại với mỗi nước; tăng cường thông tin đối ngoại bằng các ngôn ngữ nước ngoài, giúp nhân dân thế giới có đầy đủ thông tin, hiểu và ủng hộ quan điểm giải quyết vấn đề biên giới lãnh thổ bằng biện pháp hòa bình của hai nước. Bộ Ngoại giao chỉ đạo Ủy ban biên giới lãnh thổ đẩy mạnh công tác phối hợp với Ủy ban Liên hợp PGCM và các đơn vị chức năng Campuchia để tham mưu lãnh đạo Campuchia thúc đẩy tiến trình đàm phán, sớm đi đến thống nhất phương án giải quyết và xác định thời gian hoàn thành PGCM; triển khai công tác PGCM trên thực địa đối với các khu vực còn tồn đọng; khẩn trương xây dựng các cột mốc đã xác định được vị trí trên thực địa; ghi nhận song phương các hồ sơ kết quả PGCM đã đạt được.

Hai là tập trung xây dựng và triển khai các chính sách phát triển kinh tế - xã hội gắn với đảm bảo quốc phòng - an ninh ở hai vùng chiến lược Tây Nguyên, Tây Nam Bộ. Chính phủ cần chỉ đạo các bộ, ngành, địa phương tập trung xây dựng và triển khai các chính sách phát triển kinh tế - xã hội gắn với đảm bảo quốc phòng - an ninh

ở hai vùng chiến lược Tây Nguyên và Tây Nam Bộ, đảm bảo tính đồng bộ, thống nhất và liên kết giữa các địa phương giáp biên. Việt Nam cần nhanh chóng xây dựng các vùng chiến lược kinh tế - quốc phòng - an ninh để vừa có kinh tế mạnh, vừa có quốc phòng, an ninh vững chắc; tăng cường hơn nữa vai trò đầu mối chỉ đạo, điều phối của Chính phủ đối với công tác của các bộ, ngành, địa phương liên quan trong xây dựng và triển khai các chiến lược, chính sách kinh tế - xã hội, quốc phòng - an ninh tại đây; củng cố hệ thống chính quyền cơ sở của các địa phương giáp biên giới với Campuchia thực sự trong sạch, vững mạnh, đủ sức lãnh đạo nhân dân phát triển kinh tế - xã hội, đảm bảo quốc phòng - an ninh tại địa phương trong mọi tình huống.

Ba là nâng cao năng lực của các lực lượng vũ trang làm nhiệm vụ bảo vệ biên giới lãnh thổ nói chung và khu vực biên giới giáp Campuchia nói riêng. Chính phủ cần tăng cường đầu tư xây dựng lực lượng vũ trang khu vực biên giới vững mạnh về mọi mặt. Cán bộ chiến sĩ lực lượng vũ trang phải thường xuyên được giáo dục, quán triệt sâu sắc quan điểm, đường lối, chủ trương của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước, các nghị quyết, chỉ thị của các cấp lãnh đạo, tình hình nhiệm vụ quân sự - quốc phòng, nhiệm vụ đảm bảo an toàn, trật tự quản lý, bảo vệ chủ quyền, an ninh biên giới quốc gia hiện nay. Đồng thời, Nhà nước cần đầu tư, củng cố năng lực của các lực lượng vũ trang làm nhiệm vụ bảo vệ biên giới lãnh thổ nói chung, tại khu vực biên giới Tây Nguyên và Tây Nam Bộ nói riêng, để lực lượng này hoàn thành tốt nhiệm vụ trong mọi hoàn cảnh.

Bốn là tăng cường công tác thông tin về khu vực biên giới, dự báo chiến lược liên quan an ninh tuyến biên giới đất liền Việt Nam - Campuchia. Chính phủ cần chỉ đạo các bộ, ngành, địa phương tăng cường lực lượng, phương tiện và biện pháp để triển khai công tác nắm tình hình, dự báo chiến lược liên quan an ninh tuyến biên giới. Các cơ quan chức năng cần tập trung vào công tác phân tích và dự báo tình hình để chủ động đề xuất với Đảng, Nhà nước các chủ trương, chính sách, giải pháp hiệu quả nhằm tăng cường quan hệ với Campuchia, giải quyết vấn đề biên giới lãnh thổ; đảm bảo an ninh hai vùng chiến lược Tây Nguyên, Tây Nam bộ. Công tác thu tin, nắm tình hình phải kịp thời phát hiện âm mưu, ý đồ, hoạt động chống phá của các thế lực thù địch, các tổ chức đối lập tại Campuchia; các yếu tố phức tạp ảnh hưởng đến an ninh quốc gia; việc triển khai chính sách của các nước lớn đối với Campuchia và Việt Nam... từ đó đề xuất lãnh đạo các cấp phương án xử lý phù hợp.

Năm là tăng cường phối hợp giữa các bộ, ngành, địa phương trong đảm bảo an ninh tuyến biên giới đất liền Việt Nam - Campuchia. Nâng cao chất lượng trao đổi thông tin và phối hợp công tác đảm bảo an ninh trật tự trên tuyến biên giới giữa các lực lượng chức năng, nhất là giữa công an các địa phương giáp biên giới Campuchia và giữa các đơn vị công an - quân đội - ngoại giao. Các cơ quan Trung ương và chính quyền địa phương cần tăng cường phối hợp về mọi mặt trong đảm bảo an ninh tuyến biên giới với Campuchia; thường xuyên thành lập các tổ công tác liên ngành thực hiện nhiệm vụ tuyên truyền

giáo dục về ý nghĩa, tầm quan trọng của công tác đảm bảo an ninh phục vụ PGCM; phát hiện và giải quyết dứt điểm các vụ việc xâm canh, xâm cư tránh để xảy ra mất an ninh, trật tự trên tuyến biên giới.

Kết luận

Khu vực biên giới đất liền Việt Nam - Campuchia là địa bàn chiến lược trọng yếu, có vị trí quan trọng cả về chính trị, kinh tế - xã hội, quốc phòng, an ninh, đối ngoại, gắn liền với quan hệ Việt Nam - Campuchia. Từ năm 2005 đến nay, Việt Nam và Campuchia đã đẩy mạnh việc hợp tác đảm bảo an ninh tuyến biên giới và đạt được những kết quả quan trọng, nhất là duy trì được đường biên giới hòa bình, hữu nghị, không để xảy ra bất cứ vấn đề gì làm ảnh hưởng đến quan hệ và lợi ích quốc gia hai nước. Thời gian tới, việc đảm bảo an ninh tuyến biên giới Việt Nam - Campuchia gặp phải những khó khăn, thách thức đan xen, đòi hỏi các cơ quan chức năng, chính quyền địa phương và nhân dân hai nước phải tăng cường hợp tác trong vấn đề này. Để việc hợp tác đạt hiệu quả, các cơ quan chức năng, chính quyền địa phương hai nước cần phối hợp quản lý chặt chẽ các khu vực biên giới và giải quyết kịp thời tại chỗ những sự việc nảy sinh trên tinh thần lắng giềng, hữu nghị, đoàn kết, tôn trọng chủ quyền và toàn vẹn lãnh thổ của nhau. Hai nước cần tiếp tục giữ gìn và thực hiện tốt cơ chế gặp gỡ định kỳ và đột xuất nhằm trao đổi thông tin, phối hợp giải quyết những vấn đề phức tạp về an ninh, trật tự, nhất là tội phạm xuyên quốc gia; chủ động kế hoạch phối hợp xử lý đối với các điểm nóng gây

phức tạp về an ninh, trật tự khu vực biên giới hai nước. Các cơ quan chức năng hai bên cần tăng cường phối hợp tuần tra, kiểm soát chặt chẽ việc qua lại biên giới, phấn đấu xây dựng đường biên giới hòa bình, hữu nghị, ổn định và phát triển./

CHÚ THÍCH

1. Nguyễn Thanh (2017), *Việt Nam - Campuchia quyết tâm xây dựng đường biên giới hòa bình, hữu nghị lâu dài*, <http://baolamdong.vn/hosotulieu/201705/viet-nam-campuchia-quyet-tam-xay-dung-duong-bien-gioi-hoa-binh-huu-nghi-lau-dai-2807008/>, truy cập ngày 25/01/2018.
2. Ủy ban Biên giới Quốc gia - Bộ Ngoại giao (2016), *Tài liệu Báo cáo viên tháng 7/2016: Quan hệ Việt Nam-Campuchia và tình hình công tác PGCM biên giới đất liền giữa hai nước*, <http://tuyengiao.dongnai.gov.vn/Lists/bcvctcttv/Attachment/75/TAI%20LIEU%20BCV%20THANG%207.2016.doc>, truy cập ngày 15/01/2018.
3. Tây Ninh - Tboung Khmum, Svay Rieng; Đồng Tháp - Pray Veng; An Giang - Ta Kéo và Kiên Giang - Ta Kéo, Kam Pot.
4. Hiệp định về hợp tác song phương để loại trừ nạn buôn bán phụ nữ, trẻ em và giúp đỡ nạn nhân bị buôn bán ký ngày 10/10/2005; Thỏa thuận về sửa đổi, bổ sung Hiệp định nhằm loại trừ nạn buôn bán phụ nữ, trẻ em và giúp đỡ nạn nhân bị buôn bán, ký ngày 28/9/2012; Thỏa ước về tăng cường công tác PGCM và đấu tranh phòng chống tội phạm xuyên biên giới giữa Việt Nam - Campuchia; Bản ghi nhớ hợp tác quốc tế về đấu tranh phòng chống tội phạm, đảm bảo an ninh trật tự trên tuyến biên giới giữa tỉnh Đắk Nông và tỉnh

Mondulkiri; Bản ghi nhớ hợp tác về phát triển kinh tế biên giới, chống vượt biên trái phép, chống tội phạm ma túy giữa tỉnh An Giang và tỉnh Ta Keo; Thỏa thuận hợp tác, trao đổi thông tin về tình hình tội phạm ma túy, cũng như các hoạt động hợp tác giữa các lực lượng kiểm soát ma túy ở biên giới giữa tỉnh Tây Ninh của Việt Nam và các tỉnh Svay Rieng, Tboung Khmum, Prey Veng của Campuchia...

TÀI LIỆU THAM KHẢO

5. Bùi Nam Khánh, Đỗ Thị Thanh Bình (2018), "Hợp tác giữa Việt Nam và Campuchia trong đảm bảo an ninh tuyến biên giới đất liền", *Nghiên cứu quốc tế*, số 1(112), 3/2018, tr.173-189.
6. Ngọc Giang, "Việt Nam - Campuchia phối hợp phòng chống tội phạm biên giới", *Người Lao động*, ngày 11/7/2017, <http://nld.com.vn/thoi-su-trong-nuoc/viet-nam-campuchia-phoi-hop-phong-chon>.
7. Bùi Nam Khánh, Đỗ Thị Thanh Bình (2018), "Hợp tác giữa Việt Nam và Campuchia trong đảm bảo an ninh tuyến biên giới đất liền", *Nghiên cứu quốc tế*, số 1(112), 3/2018, tr.173-189.
8. H.Phan, "Những hành động chống đối Việt Nam của Sam Rainsy", *Petro Times*, ngày 20/01/2014, <https://petrotimes.vn/nhung-hanh-dong-chong-doi-viet-nam-cua-sam-rainsy-156685.html>.
9. Thông tấn xã Việt Nam, "Campuchia điều tra nghi phạm phá hoại cột mốc biên giới với Việt Nam", *Dân Trí*, ngày 03/9/2015, <http://dantri.com.vn/the-gioi/campuchia-dieu-tra-nghi-pham-pha-hoai-cot-moc-bien-gioi-voi-viet-nam-20150903084922632.htm>.
10. Lê Hải Bình (2015), *Bộ Ngoại giao bác thông tin Việt Nam chuyển vũ khí về phía Nam*, <http://vov.vn/chinh-tri/bo-ngoai-giao-bac-thong-tin-viet-nam-chuyen-vu-khi-ve-phia-nam-414676.vov>, truy cập ngày 24/10/2017.
11. Đảng Cộng sản Việt Nam (2016), *Văn kiện Đại hội Đảng toàn quốc lần thứ XII*, Văn phòng Trung ương Đảng, Hà Nội.
1. Lê Hải Bình (2015). "Bộ Ngoại giao bác thông tin Việt Nam chuyển vũ khí về phía Nam." *Báo điện tử Đài tiếng nói Việt Nam*, <http://vov.vn/chinh-tri/bo-ngoai-giao-bac-thong-tin-viet-nam-chuyen-vu-khi-ve-phia-nam-414676.vov>. Ngày truy cập 10/11/2017.
2. Đảng Cộng sản Việt Nam (2016), *Văn kiện Đại hội Đảng toàn quốc lần thứ XII*, Văn phòng Trung ương Đảng, Hà Nội.
3. Ngọc Giang (2017). "Việt Nam - Campuchia phối hợp phòng chống tội phạm biên giới", *Người Lao động*, <http://nld.com.vn/thoi-su-trong-nuoc/viet-nam-campuchia-phoi-hop-phong-chon>. Ngày truy cập 20/5/2018.
4. Bùi Nam Khánh, Đỗ Thị Thanh Bình (2018). "Hợp tác giữa Việt Nam và Campuchia trong đảm bảo an ninh tuyến biên giới đất liền", *Tạp chí Nghiên cứu quốc tế*, số 1(112), 3/2018, tr.173-189.
5. H.Phan (2014). *Những hành động chống đối Việt Nam của Sam Rainsy*, <http://petrotimes.vn/nhung-hanh-dong-chong-doi-viet-nam-cua-sam-rainsy-156685.html>. Ngày truy cập 20/5/2018.
6. Nguyễn Thanh (2017). *Việt Nam - Campuchia quyết tâm xây dựng đường biên giới hòa bình, hữu nghị lâu dài*, <http://baolamdong.vn/hosotulieu/201705/viet-nam-campuchia-quyet-tam-xay-dung-duong-bien-gioi-hoa-binh-huu-nghi-lau-dai-2807008/>. Ngày truy cập 20/5/2018.
7. Thông tấn xã Việt Nam (2015). "Campuchia điều tra nghi phạm phá hoại cột mốc biên giới với Việt Nam", *Dân Trí*, . Ngày truy cập 20/5/2018.
8. Ủy ban Biên giới Quốc gia - Bộ Ngoại giao (2016). *Tài liệu Báo cáo viên tháng 7/2016: Quan hệ Việt Nam-Campuchia và tình hình công tác PGCM biên giới đất liền giữa hai nước*, <http://tuyengiao.dongnai.gov.vn/Lists/bcvctcttv/Attachment/75/TAI%20LIEU%20BCV%20THANG%207.2016.doc>, truy cập ngày 15/01/2018. Ngày truy cập 20/5/2018.